איוב מן הסערה ויאמר *אליו שוטה שבעולם הרבה נימין בראתי בראשו של אדם ולכל נימא ונימא בראתי לו גומא בפני עצמה שלא יהיו שתים יונקות מגומא אחת שאלמלא שתים יונקות מגומא אחת מכחיש מאור עיניו של אדם גומא בגומא לא נתחלף לי איוב באיב נתחלף לי לא קשיא הא בגופא הא ברישא אמר רב יהודה אמר שמואל *שתי שערות שאמרו אפילו אחת על הכף ואחת על הביצים *תניא נמי הכי שתי שערות שאמרו אפילו אחת בגבה ואחת בכריסה אחת ע"ג קשרי אצבעותיה של יד ואחת ע"ג קשרי אצבעותיה של רגל דברי ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו שאמר משום רבי שמעון ורבנן אמר רב (א) חסדא עד שיהו ב' שערות במקום אחד ת"ר *עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר עד שירבה השחור רבי יוסי אומר עד שתקיף העטרה בן שלקות אומר עד שתכלכל ואמר רבי שמעון מצאני חנינא בן חכינאי בציין ואמר כשאתה מגיע אצל ר"ע אמור לו עד מתי הבת ממאנת אם יאמר לך עד שתביא שתי שערות אמור לו והלא בן שלקות העיד במעמד כולכם ביבנה עד שתכלכל ולא אמרתם לו דבר כשבאתי אצל רבי עקיבא אמר לי כלכול זה איני יודע מהו בן שלקות איני מכיר עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות: **מתני'** שתי שערות האמורות בפרה ובנגעים והאמורות בכל מקום כדי לכוף ראשן לעיקרן דברי רבי ישמעאל ר"א אומר כדי לקרוץ בציפורן ר' עקיבא אומר כדי שיהו ניטלות בזוג: **גמ'** אמר רב חסדא אמר מר עוקבא הלכה כדברי כולן להחמיר: **מתני'** הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר וחכ"א אין בכתמים משום זוב: **גמ'** *מאן חכמים ר' חנינא בן אנטיגנוס היא דתניא ר"ח בן אנטיגנוס אומר כתמים אין בהן משום זוב ופעמים שהכתמים מביאין לידי זיבה כיצד לבשה ג' חלוקות הבדוקות לה ומצאה עלידם כתם או שראתה ב' ימים וחלוק אחד הן הן הכתמים המביאין לידי זיבה השתא שלשה חלוקות דלאו מגופה קחזיא חיישינן ב' ימים וחלוק אחד מיבעיא מהו דתימא כל כי האי גוונא מביאה קרבן ונאכל קא משמע לן אמר רבא בהא זכנהו ר' חנינא בן אנטיגנוס לרבנן מאי שנא פחות מג' גריסין במקום אחד דלא חיישינן דאמרי' בתרי יומי חזיתיה שלשה גריסין במקום אחד נמי נימא תרתי ופלגא מגופה חזיתיה ואידך אגב זוהמא דם מאכולת הוא ורבנן כיון דאיכא לפלוגי בגרים ועוד לכל יומא לא תלינן ור"ח בן אנטיגנוס ג' גריסין במקום א' הוא דלא חיישינן הא בג' מקומות חיישינן הא אמרת בג' חלוקות אין בג' מקומות לא לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי בג' חלוקות אין בג' מקומות לא אלא לדידכו אודו לי מיהת דהיכא דחזאי ג' גריסין במקום אחד דאמרינן תרי ופלגא מגופה חזיתיה ואידך אגב זוהמא דם מאכולת הוא ורבנן כיון דאיכא לפלוגי בגרים ועוד לכל יומא לא תלינן ת"ר הרואה כתם אם יש בו כדי לחלק ג' גריסין שהן כגרים ועוד חוששת ואם לאו אינה חוששת ר' יהודה בן אגרא אומר משום רבי יוסי אחת זו ואחת זו חוששת

אמר

מן הסערה. כלומר מסער הראש אני משיבך תשובה הרבה נימין בראתי באדם וכו': *על הכף. גובה שעל האבר למטה מן הכרס: אפילו אחת על הכף כו'. אע"ג דליתו במקום אחד: אחת בגבה. אחת אותו מקום: בין קשרי אצבעותיה. ואינה מגדלה שער עד שתגדיל: שתכלכל. לא שמעתי מהו ונראה בעיני שחברו במס' שבת (מח:) כדי *לסוך כלכול ואמרינן (שם פ:) מאי כלכול לדעה ובת לדעה ה"נ עד שיהו שם שערות הרבה שיהא רצוף ומלובש בשער. ואני מצאתי עד שתכלכל בכי"ת שער גדול כפוף ומגולגל ולא ישר בעיני: איני יודע מהו. כלומר לא קבילנא לי: **מתני'** ב' שערות האמורות בפרה. דקיימא לן ב' שערות שחורות פוסלות בה בגמרא דאין מעמידין (ע"ז דף כג.) ובמסכת פרה (פ"ב מ"ה): ובנגעים. שער לבן דקי"ל בת"כ* מיעוט שערות שתים: והאמורות בכל מקום. בתינוק ובתינוקת: לקרוץ. לאחוז מעט¹: שיהו ניטלות בזוג. שיעורא רבה דכולהו*: **גמ'** להחמיר. משנקצות בצפורן לא ממאנת שמא גדולה היא ולענין חליצה עד דאיכא שיעורא רבה דכולהו: **מתני'** הרי זו מקולקלת. אינה יודעת פתח נדותה לידע מתי יתחילו י"א יום שבין נדה לנדה דהא לא ידעה אימת חזאי: וחוששת משום זוב. אם עברו עליה ג' ימי זיבה משלבשה חלוק זה ומצאה עליו כתם גדול שיעור ג' גריסין ועוד מספקינן להו דילמא כל חדא וחדא בכל יומא חזיא אע"ג דבמקום אחד נמצאו: **גמ'** ג' חלוקות הבדוקות לה. ולבשתן בשלשת ימי זיבה אחד ליום: או שראתה ב' ימים. ראיה ממש מגופה בתוך י"א יום ובשלישי לבשה חלוק הבדוק לה ומצאה עליו כתם: מהו דתימא כל כי האי גוונא וכו'. להכי נקט ב' ימים וחלוק אחד לאשמועינן דהשתא נמי חששא בעלמא היא ומביאה קרבן ואינו נאכל דשמא לאו מגופה הואי הך כתם שלישי ומליקת חולין נבלה דאי לא אשמועינן הוה אמינא הרי רגלים לדבר דודאי זבה היא: זכנהו. תשובה ניצחת השיבן: אגב זוהמא. דנדוש אתאי מאכולת ונתמעכה שם: ורבי חנינא כו'. לרבא פריכן דאמר לרבי חנינא שלשה גריסין במקום אחד(ג): תרי ופלגא כו'. אלמא לא פליג רבי חנינא אלא במקום אחד אבל בשלשה מקומות מודה והא קתני רבי חנינא לעיל לבשה ג' חלוקות כו' אבל בחלוק אחד בג' מקומות לא: שהן כגרים ועוד. כלומר שלשה גריסין גמין דאיכא בכל חד וחד כגרים ועוד דהכי הוי שיעור כתם לקמן בפרק הרואה כתם (דף נח.): אחת זו ואחת זו. אפילו בשתי גריסין חוששת שמא ראתה אותן בשני בין השמשות או אחת היום ואחת בין השמשות של מחר ורא"ה בין השמשות עולה לשני ימים שמקצתה מן היום ומקצתה מן הלילה ויש כאן שלשה רצופין:

א"ר

¹ בס"א: לאחוז שיעור מעט מלכוף ראשן לעיקרן.

עד שתכלכל. לשון גדול שער הוא כדאמר בריש נזיר (דף ב.) האומר הריני מכלכל הרי זה נזיר וקאמר בגמרא *מאי משמע דכלכול לישנא דגדול שער הוא *דתניא אמר רבי יהודה סיד כדי לסוד כלכול קטן ואמר לדעה ובת לדעה: **הלכה** כדברי כולן להחמיר. בפ' מי שמת (ב"ב דף קנו.) אמר ר"ל אמר שמואל טורקן לחליצה ולמיאונין לאפוקי מדרבי יהודה דאמר עד שירבה השחור על הלבן והתם פסק כוותיה דאמר התם ר"ל אמר שמואל וה"נ קאמר הלכה כדברי כולן להחמיר הלכך אינה חולצת עד שתביא שער גדול שבכולן ועד שיהו ב' שערות במקום אחד כרב אסי ואם יש לה דדים גדולים כדאמר בפ' ... אינה צריכה לבדוק התחתון ולא תמאן משהביאה שתי שערות קטנות ואפי' אחת בגבה ואחת בין קשרי אצבעותיה ור"ת כתב בספר הישר דמשהגיעה לכלל שנותיה לא תמאן בזמן הזה דאע"ג דהכא דלא בעל פסקינן בפ' יוצא דופן (לעיל דף מו.) דלא חיישינן שמא נשרו אין אנו בקיאין לבדוק בכל גופה שלא יהא לה שערות דאפי' אחת בגבה ואחת בכריסה ובקשרי אצבעותיה מצטרפים או גומות גרידא:

שלש גריסין נמי (ג) בתרי יומי תרתי ופלגא חזיתיה ואידך דם מאכולת הוא. תימה אמאי לא פריך דלמא כל ג' גריסין בתרי יומי חזיתיה כדקאמר בפחות מג' גריסין ונראה למהר"ם וכן מצאתי דאי לא דתלינן בדם מאכולת ונימא דכל הכתם מגופה חזיתיה אין נו להקל ולומר דבתרי יומי חזיתיה כיון דיש בו שיעור דאפשר לחלקו לג' ראיות לכך פריך דילמא תרי ופלגא בתרי יומי חזיתיה כיון דראתה מעט פחות מג' גריסין אע"ג דאית בהו טפי משיעור שתי ראיות אתה מיקל לתלות המותר באותן ב' ראיות ולא בראיה ג' ה"נ בג' גריסין וג' עודות נימא תרי ופלגא אע"ג דהוה טפי מב' ראיות נימא דבתרי יומי חזיתיה והמותר נתלה בדם מאכולת וא"ת מנא ליה לרבא דבג' גריסין במקום א' חיישי רבנן דילמא דוקא בג' מקומות ומצאתן ביום אחד ולר' חנינא דוקא בג' חלוקים או בחלוק א' ומצאתו בג' ימים וי"ל דלא מפלגי רבנן:

אבל

[שם דף ג.]

[צ"ל דתנן]

[ב"ב קנו.]

מט א ב מיי' פ"ב מהל' אישות הל"ו סמג עשין מ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעי' יז:

נ ג ד מיי' פ"א מהל' פרה אדומה הל"ד ופ"ב מהל' טומאת צרעת הל"א [ופ"ה הל"ה] ופ"ב מהל' אישות הלכ"ו סמג עשין מ ולד טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף יח:

נא ה מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל"ג סמג לאוין קיא:

נב ו ז מיי' שם הל"ב והלכה יד:

◆

תוספי הרא"ש

עד שתכלכל. לשון גידול שער כדאמרינן בריש נזיר הריני מכלכל הרי זה נזיר. ובשבת פרק המוציא תנן ר' יהודה אומר כדי לסוד כלכול ואמרינן בגמרא צדעא ובת צדעא: והלכה כדברי כולם להחמיר. משום דמספקא לן כמאן הילכתא מחמיר לפסוק כשניהם כדלעיל פרק יוצא דופן גבי הצר צורית תנכי סימני נערות הילכך בשתי שערות קטנות לא תמאן ואינה חולצת עד שיהו גדולות כשיעור הגדול שבכולם וכן נמי אחת בגבה ואחת בקשרי אצבעותיה לא תמאן ואינה חולצת עד שיהו הב' שערות במקום אחד כרב אסי ואם יש לה דדין גדולים אין צריך לבדוק התחתון כרבנן דריש פירקין ואי אפשר לבוא הגלין עד שיבא התחתון: דאמרינן תרי ופלגא מגופיה חזיתיה. ותימה ומנא ליה לרבא דשלשה גריסין במקום אחד חיישי רבנן דלמא בג' מקומות דוקא ואפי' מצאתן ביום אחד ולר' חנינא בן אנטיגנוס דוקא מצאתו בג' חלוקין או בחלוק אחד שמצאתו בג' ימים אבל במקום אחד אפי' רבנן לא חיישי דכיון דבמקום אחד נמצא אמרינן דבמקום אחת יצא מגופה. וי"ל דמשמע ליה דרבנן לא פליגי מדתנן הרואה כתם משמשת*) משום זוב משמע דאפי' בכתם אחד חיישינן:

*) [צ"ל מטמאה]

[צ"ל אמר ד"ה אפילו]

[צ"ל לסוד]

◆

מוסף רש"י

בגבה. בין קשרי אצבעותיה (סנהדרין ל: ובעי"ן ב"ק ע.).
בכריסה. כלומר מקום (רשב"ם ב"ב ט:).

הדרן עלך בא סימן

ב"ק ע: ב"ב ט: סנהדרין ל:

[תוספתא דנגעים פרק ג]

[רש"ל מ"ז וה"ג לפי פי' שיהו ניטלות כזוג והוא שיעורא וע' במ"ל פ"ב מהל' אישות הל"ו]

[עירובין סג. וש"נ]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב חסדא עד שיהו ב' שערות:
(ב) רש"י ד"ה ורבי חנינא וד"ה תרי ופלגא כו':
(ג) תוס' ד"ה שלש גריסין נמי נימא בתרי וכו' בתרי יומי חזיתיה דכיון דבראתה מעט פחות:

מוסף רש"י (שייך לעמ' הקודם) דקאמר שפחות רב מלכיו ליתא, דכל מתני' ומתניתא דהכא רב מלכיה פרשינהו, אבל שמעתתא דאמר כרב מלכיו מודינא לך (כתובות סא:). מתני' ומתניתא. הנך דאיתמר אפירושא דמתניתין וברייתא, רב מלכיא, שמעתתא. הנך דאיתמר שמעתתא באפי נפשייהו ולא אפירושא דמתניתין, רב מלכיו (ע"ז כט. ובעי"ן מכות כא.) כלומר משנה דשפחות דאוקמת כרב מלכיו, רב מלכיה אמרה, ומתניתא דקאמר לאו דוקא, אלא דבסימנא דרב מלכיו ליתא מתניתין, ושמעתתא רב מלכיו, ומה שנשאר מן השמעתות בסימנו של רב מלכיו, דהיינו ספוד וגומות, רב מלכיו אמרינהו, והיינו דקאמר איכא בינייהו שפחות, ולא קאמר שפחות ואפר מקלה אלא שפחות גרידא מגרעינן תרנא דרב מלכיו כדקאי קאי (מכות כא.). וסימנך מתניתא מלכתא. מתניות וברייתות עיקר הן, והיינו סימן מי ששמו דומה לנקבה מוקמינן כולהו מתניתא דהוו נמי לשון נקבה אליביה, והיינו רב מלכיה ששמו דומה לנקבה, ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות, והיינו מתניות וברייתות שהן עיקר ולא שמעתות (שם). איכא בינייהו שפחות. דמתניתין היא ומשוים ליה כרב מלכיו, לאו לדידיה, דכל מתניתין ומתניתא דאית בהו רב מלכיה אמר פירושן, אבל שמעתתא דאמרת כרב מלכיו כגון ספוד וגומות, לדידיה מינהו (מילה כה:) ואית דמפרש איכא בינייהו שפחות ואפר מקלה, דמשמע שפחות ושכבה (מכות שם ובעי"ן ע"ז שם).